

Varför ska dom få?

Vardagsrasism mot samer i läsarkommentarer på tre svenska nyhetssajter

EVA J:SON LÖNN är fil.dr i medie- och kommunikationsvetenskap vid institutionen för kultur- och medievvetenskaper och affilierad till Centrum för samisk forskning, Umeå universitet. Hon är intresserad av hur samer och samisk kultur representeras, samt hur representationerna påverkar samers möjligheter att tillvarata sina rättigheter som urfolk. För närvarande studerar J:son Lönn samisk representation och vardagsrasism i nyhetsartiklar och läsarkommentarer på nyhetssajter. Hon är medförfattare till antologierna *Nya Medier och Kommunikation (2012)* och *Långa Perspektiv – Samisk Forskning och Traditionell Kunskap (2012)*.

Foto: Torkel Molin.

enligt branschtidningen *Medievärlden* införde många svenska dagstidningar hårdare regler för läsarkommentarer på sina nätsajter år 2011, bland annat på grund av ökad rasism i kommentarsfälten (Andén 2011). Trots detta upplever många samer fortfarande att samefientliga kommentarer släpps igenom på tidningarnas nyhetssajter:

Samefientliga inlägg på internet upprör många samer. För många samer är det tungt att läsa elakheter om samer på nätet. På senare tid har många reagerat mot samefientliga inlägg i både tidningar och på internet. [...] Enligt Norrländska socialdemokraternas chefredaktör ger artiklar om samer och om integration upphov till grova kommentarer. De granskar och tar ibland bort kommentarer innan de publiceras. (Reporter i inslag i *Oddasat*, 6 feb 2013.¹)

I den här artikeln diskuteras, med stöd av preliminära resultat från ett forskningsprojekt om vardagsrasism mot samer på nyhetssajter², några tänkbara orsaker till att rasism kan förekomma i läsarkommentarer på de tre största norrländska nyhetssajterna vk.se, nsd.se och op.se, trots att tidningarna har skärpt kontrollen över vilka kommentarer som publiceras. Nyhetssajterna ägs av *Västerbottens-Kuriren (VK)*, *Norrländska Socialdemokraten (NSD)*, *Östersunds-Posten (ÖP)*, som är de tre största lokala dagstidningarna i Norrland och i svenska delen av Sápmi³.

Begreppen rasism och etnisk diskriminering används i denna artikel synonymt och definieras som "ideologiska och sociala processer som diskriminerar andra på grund av att de förknippas med en annorlunda rasmässig eller etnisk tillhörighet" (Essed 2005:73). Rasismen kan vara

synlig eller dold, avsiktlig eller oavsiktlig (Pikkarainen & Brodin 2008). Enligt sociologen Teun van Dijk (2000:33 f) bidrar nyhetspressen till ”nyrasism”, vilket innebär att även om minoriteter inte uppfattas som biologiskt underlägsna, betraktas de som kulturellt annorlunda. Minoritetskulturerna antas dessutom karaktäriseras av vissa brister, såsom bidragsberoende.

HUR KAN KRÄNKANDE KOMMENTARER ”SLINKA IGENOM” TROTS FÖRHANDSGRANSKNING?

[...] Och att unga samer skulle vara mera kränkta än vanliga ungdommar skulle vara är nog inte riktigt sant! [...] Det är nog bara att ställa sig på en vanlig svensk skola och höra vad killar kallar tjej för och hur snacket går!... och det är inget nytt tyvärr [...] och jävla lapp jävel får väll vi Jämtar heta om vi är i stockholm även om vi inte är samer [...] så det är väll knappast någe nytt det heller. [...] Så det är nog rätt så mycket tycka synd om mig politik nu tror jag! Det är nog lätt att passa på som vindarna blåser i Rovdjurspolitiken. (Signaturen *Svesse* i ÖP 30 januari 2013.⁴)

Ovanstående kommentar är ett exempel på en typ av nedsättande läsarkommentarer som förekommer i tidningarna. Enligt webbansvariga på de tre dagstidningarna kommer det in en hel del främlingsfientliga läsarkommentarer riktade mot både invandrare och samer till nyhetssajterna, vilket har gjort att tidningarna har blivit mer selektiva när det gäller vilka kommentarer de publicerar (se Intervjuer – informanter i litteratur- och källförteckning). Ibland händer det att VK och ÖP stänger av möjligheten att kommentera artiklar:

Näslund (2013): ”Vi vet vilka ämnen som genererar kommentarer som inte är publicerbara. [...] Det rör frågor som exempelvis samer, ho-

mosexuella, invandrare. För sådana ämnen är det ibland meningslöst att ha ett kommentarsfält, en möjlighet att kommentera.

Renskötseln är, enligt Lindberg (2013) och Rosengren (2013), särskilt utsatt för kränkningar i kommentarsfälten:

Rosengren: [J]ag skulle säga att om man skriver om renskötseln, då känner man att debatten lätt spårar ur. [...] Det är väldigt laddat. [...] Det kan dra iväg och bli väldigt mycket större. Det kommer mycket spekulationer, och just det här med alla fördomar, att man slänger ur sig en massa [...] påståenden om samer. Det kan vara ett ganska hårt tonläge när det gäller. [...]

På de tre nyhetssajterna förhandsmoderas läsarkommentarerna av journalister, det vill säga de granskas innan de publiceras. De webbansvariga uppskattar att någonstans mellan 15 och 30 procent av alla kommentarer som inkommer till tidningarna refuseras. De främsta orsakerna till refusering uppges vara att kommentarerna är irrelevanta, innehåller ett grovt språk, personliga påhopp, rykten eller spekulationer och/ eller att de är främlingsfientliga. Samtliga tre tidningar har regler för läsarkommentarer som handlar om att inlägg som innehåller rasistiska åsikter eller hets mot folkgrupp inte ska publiceras. Trots det publiceras det läsarkommentarer som innehåller tendenser till vardagsrasism, som denna:

Vargen är väl inte inflyttad hit? Det är väl vi! Låt naturen göra sitt, inte ska väl alla predatorer utrotas för att en speciell sorts människor [underförstått renskötare] vill det? Sorten i fråga har ju alltid problem med rovdjur etc. (Signaturen *Kloker* i NSD, 13 juni 2012.⁵)

Innan jag utvecklar mina tankar om några orsaker till att kommentarer, som ovanstående, som kan uppfattas som kränkande, publiceras trots förhandsgransk-

ning, kommer jag sätta in nutida rasistiska föreställningar om samer i ett historiskt perspektiv.

RASISM MOT SAMER I SVERIGE FRÅN 1800-TALET TILL NUTID

Historikern Lennart Lundmark (2009) beskriver i "Samepolitik i "rasismens tidevarv" de rasistiska stereotyper av samer som utvecklades inom svensk samepolitik för drygt 100 år sedan:

Under de sista decennierna av 1800-talet kom den biologiska rasismen in i svensk samepolitik. Nu började man påstå att samerna var födda med vissa "rasegenskaper" som gjorde att de var underlägsna den övriga befolkningen. Därför kunde de inte leva som "civiliserade" människor i riktiga hus. Då skulle de bli "förslappade" och börja försumma sina renar. Sedan skulle alla samer bli tiggare eftersom de inte dög till något annat än renskötsel (Lundmark 2009:14).

Dessa rasistiska föreställningar låg, enligt Lundmark (2002), till grund för flera genomgripande politiska åtgärder i Sverige som innebar övergrepp mot samer, bland annat lapp-ska-vara-lapp-politiken som hindrade samer från att bygga hus och att kombinera renskötsel med andra näringar, tvångsförflyttningar av samer, förstatligande av samisk mark och införandet av renskötselrätten som utdefinierade icke-renskötande samer ur gruppen "lappar".

Politiskt har samernas ställning förbättrats idag. År 1977 slog riksdagen fast att "samerna utgör en etnisk minoritet i Sverige, som, i egenskap av ursprunglig befolkning i sitt eget land, intar en särställning både gentemot majoritetsbefolkningen och andra minoritetsgrupper" (Prop. 1976/77:80: 107). Det finns dock många som hävdar att de rättigheter till självbestämmande som minoritets- och

urfolksstatusen medfört för samer inte respekteras i praktiken och att samer än idag har väldigt lite inflytande över exempelvis land, vatten och naturresurser i samiska områden (se t.ex. CERD 2013; ECRI 2013; Sametinget 2010). Det är inte minst senare tids debatter och politiska beslut kring gruvexploateringen i norra Sverige exempel på (ECRI 2013).

Därtill hör utsatthet, kränkningar och negativ särbehandling på grund av samisk härkomst till många samers vardag. Enligt psykiatern Lotta Omma (2013:35) upplever samiska ungdomar och unga vuxna att okunskapen om samer och samisk historia och kultur är mycket utbredd i det svenska samhället och att det svenskar i allmänhet vet om samer är den bild som majoritetsmedierna förmedlar (jämför med van Dijk 2000). Att massmedierna spelar en väsentlig roll för framväxten och upprätthållandet av majoritetssamhällets attityder till och stereotyper av samer bekräftas i undersökningar av bland annat Jordbruksdepartementet (2004) och Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, DO (Pikkarainen & Brodin 2008). Attityderna och stereotyperna blir politiska i och med att definitionerna av samer får konsekvenser för samernas möjlighet att tillvarata sina politiska rättigheter.

VAD ÄR DET FÖR BILD SOM FÖRMEDLAS AV SAMER I MAJORITETSMEDIERNA?

Studier av den svenska dagspressens rapportering om samer visar att samer marginaliseras och framställs som annorlunda, underlägsna och mindre normala än majoritetsbefolkningen. Skildringarna är ofta stereotypa och gestaltar ensidigt samer som bidragsberoende, bråkstakar, eller

som exotiska och koltklädda renskötare (se t.ex. Ellefson 2007; J:son Lönn 2012; Ledman 2012; Roosvall & Tegelberg 2012). Stereotyper av det här slaget reducerar samer till ett fåtal, förenklade egenskaper som antas vara medfödda och naturliga, och därför fixerade från en tid till en annan (Eriksen 1998; Hall 2013:237; Ledman 2012). Historikern Anna-Lill Ledman (2012:202) fann i sin studie av representationer av samiska kvinnor i svensk och samisk press 1966–2006 att kvinnorna i källmaterialet blev gestaltade utifrån stabila stereotyper där föreställningen om samisk äkthet var central, vilket Ledman menar tydligt kan kopplas till den statligt utformade stereotypen om den nomadiserande, renskötande och naturnära samer, som känns igen i Lundmarks beskrivning ovan.

De stereotypa skildringarna av samer i medierna upplevs, enligt DO, av många samer som mycket kränkande (Pikkarainen & Brodin 2008). Då svenskar i allmänhet i huvudsak får sina kunskaper om samer från medierna (Jordbruksverket 2004), får representationerna betydelse för vilka föreställningar om samer som sprids i läsarkommentarer och andra medier och forum (jämför med van Dijk 2000:36 f).

VARDAGSRASISM I LÄSARKOMMENTARER

Även om det idag förekommer en hel del forskning kring näthat (online hate speech), finns det få studier av rasism på nyhetssajter, varav endast ett fåtal handlar om rasistiska föreställningar om urfolk (se t.ex. Hughey & Daniels 2013; Steinfeldt m.fl. 2010). Därför vet forskarna förhållandevis lite om vad som utmärker

rasistiska diskurser på nyhetssajter eller om likheter och skillnader mellan rasistiska stereotyper i läsarkommentarer jämfört med i exempelvis nyhetsartiklar eller sociala medier som bloggar, Twitter och Facebook.

Enligt sociologerna Matthew Hughey och Jessie Daniels (2013:338) göms ofta rasistiska uttalanden på nyhetssajter bakom förment rasneutrala principer som presenteras som sunt förnuft och/eller bakom historiskt förankrade rasistiska stereotyper som är kollektivt delade och sällan ifrågasätts (som stereotypen om samisk äkthet). Här kan paralleller dras till Ledmans dagstidningsmaterial, där stereotyper av samiska kvinnor var mindre explicit framskrivna ju längre fram i tiden artiklarna var publicerade. ”Detta innebar inte att stereotyperna försvann, utan att de tog sig andra och mer subtila uttryck än tidigare”, skriver Ledman (2012:204, se även van Dijk 2000). Den implicita rasismen är sannolikt också en viktig orsak till att läsarkommentarer med rasistiskt innehåll kan undgå den journalistiska kontrollen.

För att kunna identifiera och analysera rasistiskt innehåll som förekommer i förtäckt form på exempelvis nyhetssajter, måste, enligt Hughey och Daniels (2013:338), forskare både utveckla en digital rasistisk läskunnighet (racial internet literacy) och nya metoder för att komma åt de subtila och rasistiska insinuationer om ”äkta” tillhörighet, överlägsenhet och/eller normalitet som förekommer på Internet. Detsamma gäller troligtvis även många journalister (se van Dijk 2000).

För att förstå hur de subtila formerna av rasism uppstår och upprätthålls är begreppet vardagsrasism användbart. Socialantropologen Philomena Essed (2005:74) definierar vardagsrasism som...

ett värdefullt instrument för att se att rasismen som process inbegriper ett oavbrutet, ofta omedvetet, utövande av makt som grundar sig på att såväl privilegierandet av vithet, som västerländska framstegskriteriers universalitet och de (medelbart) europeiska kultureernas företrädare tas för givna.

Det mest utmärkande draget hos vardagsrasismen är, enligt Essed, att den rör vanliga och triviala praktiker som ofta är svåra att sätta fingret på. Det kan illustreras av nedanstående läsarkommentarer från mitt material, som tillsammans med andra liknande kommentarer bidrar till vardagsrasismen. Den första är hämtad från en artikel om införandet av samiska vägskyltar i Västerbotten och den andra från en artikel om att Länsstyrelsen i Västerbotten prioriterar gruvnäring framför rennäring och turism.

Men så sjukt meningslöst, va?!? Finns det inget vettigare att lägga pengar och tid på? Vi bor ju i Sverige och här talar vi Svenska vilket alla (de flesta) förstår.

Hur gör vi med en del förorter till Stockholm då? Tänker då på de ställen där det bor väldigt många invandrare, säkert fler än Sveriges alla samer, som också en minoritet. Ska vi börja ha arabiska, kinesiska osv osv på skyltarna? (Signaturen *Mats Jonasson* i VK 25 augusti 2012.⁶)

se bara vad rennäringen o turisterna har inbringat i skattepengar senaste 20 åren, inte många pengar där inte. (Signaturen *Rogge* i NSD 4 oktober 2012.⁷)

I kommentarerna ovan är rasismen förhållandevis subtil och indirekt och göms bakom idéer om det allmännas bästa (användning av skattemedel) och omvänd rasism⁸. Mitt intryck är att det finns flera vardagsrasistiska kommentarer i materialet som kan sammanfattas med: Varför ska Dom (samerna) få särskilda privilegier när Vi (svenskar eller vi som inte är samer)

inte får (till exempel skyltar på samiska, samisk hemspråksundervisning, bidrag för rovdjursrivna renar, etc.). Hur vanliga den här typen av kommentarer är får kommande analyser utvisa.

Vardagsrasism är, enligt Essed (2005: 74), aldrig isolerade handlingar. Mikroorättvisor – i till exempel enskilda läsarkommentarer, nyhetsartiklar och läroböcker – ackumuleras och normaliseras och blir till en sammanhängande helhet av ”familjära och förgivettagna praktiker, attityder eller beteenden som upprätthåller rasorättvisor”. Jag menar att vardagsrasism i läsarkommentarer kan vara svår att upptäcka, även för granskande journalister, just därför att texterna bygger på förgivettaganden och normaliserade praktiker i samhället som framstår som neutrala (se även Dijk 2000, Essed 2005).

På VK:s, ÖP:s och NSD:s webbredaktioner förs det, enligt de webbansvariga, nästan dagliga diskussioner om läsarkommentarer som av någon anledning upplevs som problematiska därför att de rör sig i gråzonen:

Näslund (2013): Ofta kan det vara skrivningar som är på gränsen av vårt regelverk. Det finns ingen bok där man kan slå upp och se exakt hur man ska agera och ibland är det formulerat på ett sådant sätt att man måste fundera lite grann kring om det ska publiceras eller inte. Då brukar vi ha samtal kring det.

Citatet antyder att vissa av diskussionerna mycket väl skulle kunna handla om vardagsrasistiska uttalanden som är svåra att bedöma därför att rasismen är implicit och därför svår att sätta fingret på. Det är därför troligt att det under de redaktionella förhandlingarna om läsarkommentarer uppstår praktiker som antingen upprätthåller eller motverkar rasorättvisor.

Det är också rimligt att anta att etable-

rade journalistiska rutiner påverkar såväl förhandlingarna om läsarkommentarer som moderatorernas bedömningar av vilka kommentarer som kan uppfattas som etiskt kränkande. Det gäller inte minst den journalistiska tekniken polarisering, som innebär att två perspektiv ofta ställs mot varandra i nyhetstexter för att skapa större dramatik kring en händelse och locka till läsning (Hernes 1984). Tekniken har bland annat medfört att samer ofta, i nyhetsrapporteringen, framställs som en minoritetsgrupp som orsakar samhällsproblem eller som är i konflikt med majoritetssamhället (se t.ex. Öhman 2011; Pietikäinen 2000; Skogerbø 2003). I mitt material handlade två tredjedelar av de sammanlagt 334 artiklarna om problem eller konflikter relaterade till framför allt renskötseln. Min hypotes är att polariseringstekniken även inverkar på moderatorernas bedömningar så att vardagsrasistiska läsarkommentarer om samer snarare tenderar att betraktas som en motpol, en ståndpunkt i en pågående debatt, än som etnisk diskriminering.

BRISTANDE KUNSKAPER OM SAMISK KULTUR HOS JOURNALISTER

Det är inte bara samiska unga i Ommas studie som upplever att okunskapen om samer, och samisk historia och kultur är utbredd i det svenska samhället. Att det råder stor brist på kunskap kring samiska frågor i Sverige har påtalats i flera olika sammanhang (se t.ex. Jordbruksverket 2004; Ledman 2012:13; Pikkarainen & Bodin). Bristande kunskaper hos journalister är, menar Ledman (2012:207), en bidragande orsak till de stereotypa skildringarna av samiska kvinnor i svensk dagspress. Eftersom de webbportrar

som skriver för tidningarna också modererar läsarkommentarer är det rimligt att anta att bristande kunskaper som visar sig i nyhetsartiklar även påverkar modereringen. Jag tror att grundläggande kännedom om samisk kultur och historia fordras för att journalister ska kunna göra rimliga bedömningar av om inlägg med samisk tematik, som det nedan, tenderar att vara (vardags)rasistiska eller inte:

Det är dags att rennäringen lägger om sin djurhållning. Det håller inte för ett lands utvecklig och dess biologiska mångfald att ett par hundra personers hobby ska gå före ett stort riksintrasse. (Signaturen *Realist* i ÖP, 26 jan 2013.⁹)

Det finns givetvis även andra tänkbara orsaker till att vardagsrasistiska kommentarer publiceras, inte minst att hanteringen av läsarkommentarer är tids- och resurskrävande. Mitt material från Norrlandstidningarna bestod av sammanlagt 334 artiklar och 2268 läsarkommentarer från ett års nyhetsrapportering. Om man betänker att det i genomsnitt publicerades en artikel per dag med samisk tematik i de tre tidningarna och att varje artikel i genomsnitt genererade sju kommentarer, exklusive censurerade inlägg, inser man att den totala mängden läsarkommentarer som varje år inkommer till en nyhetssajt måste vara betydande! Därför är det nog lätt hänt att tidsbrist gör att ett och annat vardagsrasistiskt inlägg slinker igenom vid modereringen av kommentarer.

Även om VK och ÖP i vissa fall valde att stänga av kommentarsfälten på grund av rasistiska inlägg var trots allt i genomsnitt 80 procent av alla artiklar med problem- eller konfliktvinkel i mitt material öppna för kommentarer. Det var också dessa artiklar som genererade i särklass flest läsarkommentarer¹⁰. Det är troligt att det finns såväl demokratiska skäl – att tid-

ningarna vill ha en öppen debatt om aktuella samhällsfrågor – som ekonomiska skäl bakom att kommentarsfälten inte stängdes av oftare. Enligt medieforskarna Dino Viscovi och Malin Gustafsson (2013:85) ser journalister kommersiell potential i läsarkommentarer, eftersom de aktiverar, engagerar och lockar läsare. Deras studie av Smålandspostens nyhets-sajt visar att läsarkommentarer har ett värde i sig och att vissa läsare till och med klickar på läsarkommentarerna innan de går till nyhetsartiklarna. När kommersiella intressen som handlar om att locka läsare – ställs mot etiska är det inte alltid säkert att de etiska aspekterna vinner.

Oavsett orsakerna bakom att vardagsrasistiska läsarkommentarer om samer än idag publiceras på svenska nyhetssajter kvarstår faktum att det är ett problem att vardagsrasism förekommer trots journalistisk granskning. Det är också ett problem att det finns människor som medvetet eller omedvetet uttrycker rasistiska åsikter i publika, digitala forum. Jag menar att vardagsrasism riktad mot samer i läsarkommentarer inte är isolerade handlingar utan symptom på ett mycket större problem som handlar om ett urfolks, samernas, utsatthet och diskriminering på många områden i det svenska samhället. Det är extra problematiskt eftersom vardagsrasismen ofta är omedveten, implicit och bygger på förgivettaganden och okunskap och följaktligen är svår att komma åt. Det är därför angeläget att i kommande forskning utveckla metoder för att identifiera och analysera vardagsrasism på nätet, för att medvetandegöra journalister och andra i majoritetsbefolkningen om att det förekommer vardagsrasistiska föreställningar om samer i samhället, och då inte minst i digitala medier, samt för att förebygga vardagsrasism i medierna.

NOTER

- ¹ Oddasat, 2013-02-06, <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=2327&artikel=5433953> (Tv-inslag hämtat och transkriberat 2013-06-27).
- ² Syftet med det pågående projektet är att undersöka förekomsten av stereotyper och rasistiska föreställningar om samer i nyheter och läsarkommentarer på nyhetssajter, samt vad som utmärker språket i rasistiska inlägg. Vilka uttryck tar sig rasismen och möter rasistiska inlägg något motstånd? Materialet utgörs av totalt 423 artiklar med samisk tematik och 2444 åtföljande läsarkommentarer publicerades på nyhetssajterna vk.se, nsd.se, op.se, dn.se och svd.se under perioden 15 mars 2012 till 15 mars 2013. Av dessa var 334 artiklar och 2268 läsarkommentarer publicerade på de norrländska nyhetssajterna och 89 artiklar och 176 läsarkommentarer på Dagens Nyheter och Svenska Dagbladets nyhetssajter. Därtill har webbansvariga journalister från samtliga fem tidningar intervjuats via telefon eller e-post-enkät.
- ³ Samernas hemland, som benämns Sápmi, sträcker sig över de nordliga delarna av Sverige, Norge, Finland och Ryssland (norra Kolahalvön), http://www.intro.sapmi.net/introduktion/veta_mer.asp (hämtad 2012-07-01).
- ⁴ Kommentarer på artikeln "Vanligt att unga samer kränks", ÖP, 30 januari 2013, <http://op.se/nyheter/ompunkt/1.5532623-vanligt-att-unga-samer-kranks>, (hämtad 2013-07-03).
- ⁵ Kommentar på artikeln "Här är spåren som skapat vargfrossa", NSD, 13 juni 2012, <http://www.nsd.se/nyheter/artikel.aspx?articleid=6970966#fank6971846>, (hämtad 2013-07-03).
- ⁶ Kommentar på artikeln "Nya samiska skyltar i länet", VK, 24 augusti 2012, <http://www.nsd.se/nyheter/artikel.aspx?ArticleId=7188223>, (hämtad 2013-07-03).
- ⁷ Kommentar på artikeln "Gruva går före rennärning", NSD, 4 oktober 2012, <http://www.nsd.se/nyheter/artikel.aspx?ArticleId=7188223>, (hämtad 2013-07-03).
- ⁸ Omvänd rasism innebär här att en majoritetsgrupp argumenterar för att de är missgynnade i förhållande till en minoritetsgrupp, i detta fall samer (van Dijk 1993).
- ⁹ Kommentar på artikeln "Renägarnas kamp – ett arv från flera generationer", ÖP, 26 januari 2013, <http://op.se/nyheter/ompunkt/1.5518668->

- renagarnas-kamp-ett-arv-fran-flera-generationer, (hämtad 2013-07-03).
- ¹⁰ Av 2268 läsarkommentarer var 88 procent relaterade till artiklar med problem- eller konfliktvinkel. De 220 artiklar som handlade om problem eller konflikter generade i genomsnitt 9 läsarkommentarer/artikel jämfört med cirka 2 kommentarer/artikel för de 114 artiklar som saknade problem- eller konfliktvinkel.
- REFERENSER
- Tryckta källor och litteratur*
- CERD, 2013. *Concluding observations on the combined nineteenth to twenty-first periodic reports of Sweden*. Geneva: UN Office of the High Commissioner for Human Rights, Dok.nr. CERD/C/SWE/CO/19-21.
- ECRI, 2012. *ECRI Report on Sweden*. Strassbourg: Council of Europe, European Commission Against Racism and Intolerance, Dok.nr. CRI(2012)46.
- Ellefson, Merja, 2007. "Staten är vår herde." *Representationer av annorlunda och ordning i fyra svenska trettiotalstidningar*. Diss. Stockholms universitet, Institutionen för journalistik, media och kommunikation.
- Eriksen, Thomas Hylland, 1998. *Etnicitet och nationalism*. Nora: Nya Doxa.
- Essed, Philomena, 2005. "Vardagsrasism", i de los Reyes, Paulina & Kamali, Masoud (red.), *Bortom vi och dom: Teoretiska reflektioner om makt, integration och strukturell diskriminering*. SOU 2005:41, Stockholm, s. 71-94.
- Hall, Stuart, 2013. "The spectacle of the 'other'", in Hall, Stuart; Evans, Jessica & Nixon, Sean (eds.), *Representation*. London: Sage, pp. 215-271.
- Hernes, Gudmund, 1984. "Media: struktur, vridning, drama", i *Nytt Norsk Tidsskrift* (1), s. 38-58.
- Hughey, Matthew W. & Daniels, Jessie, 2013. "Racist comments at online news sites: A methodological dilemma for discourse analysis", in *Media Culture & Society*, vol. 35(3), pp. 332-347.
- J:son Lönn, Eva, 2012. "Alternativa röster", i Lindgren, Simon (red.), *Nya medier och kommunikation. Makt och meningsskapande i den digitala tidsåldern*. Malmö: Gleerups, s. 55-70.
- Jordbruksdepartementet, 2004. *Den svenska allmänhetens kunskaper om samer*. Rapport, januari 2004. Stockholm: Jordbruksdepartementet, ARS P0528.
- Ledman, Anna-Lill, 2012. *Att representera & representeras: Samiska kvinnor i svensk och samisk press 1966-2006*. Diss. Umeå universitet, Institutionen för idé- och samhällsstudier.
- Lundmark, Lennart, 2002. "Lappen är ombytlig, ostadig och obekväma": *Svenska statens samepolitik i rasismens tidevarv*. Umeå: Norrlands universitetsförlag.
- Lundmark, Lennart, 2009. "Samepolitik i rasismens tidevarv", i *Samer ett ursprungsfolk i Sverige*. Kiruna: Sametinget, s. 14-15.
- Omama, Lotta, 2013. *Ung same i Sverige - livsvillkor, självvärdering och hälsa*. Umeå: Umeå University medical dissertations, Umeå universitet.
- Pietikäinen, Sari, 2000. *Discourses of Differentiation: Ethnic Representations in Newspaper Texts*. Diss. Jyväskylä: Department of Communication, University of Jyväskylä.
- Pikkarainen, Heidi & Brodin, Björn, 2008. *Diskriminering av samer - samers rättigheter ur ett diskrimineringsperspektiv*. Stockholm: Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (DO). Prop. 1976/77. Om insatser för samerna.
- Roosvall, Anna & Tegelberg, Matthew, 2012. "Misframing the messenger: Scales of justice, traditional ecological knowledge and media coverage of Arctic indigenous peoples and climate change", in Eide, Elisabeth & Kunelius, Risto (eds.), *Media Meets Climate: The Global Challenge for Journalism*. Gothenburg: Nordicom, pp. 297-312.
- Skogerbø, Eli, 2003. "Mediene og det samiske samfunnet: stereotyper og identitetskonflikter", i Bjerkli, Bjørn & Selle, Per (red.), *Samer, makt og demokrati: Sametinget og den nye samiske offentligheten*. Makt- og demokratiutredningen. Oslo: Gyldendal Akademisk, s. 361-397.
- Steinfeldt, J. A.; Foltz, B. D.; Kaladow, J. K.; Carlson, T. N.; Pagano, Jr L. A.; Benton, E. et al., 2010. "Racism in the electronic age: role of online forums in expressing racial attitudes about American Indians", in *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, vol. 16(3), pp. 362-371.
- van Dijk, Teun, 1993. "Denying racism: Elite discourse and racism", in Solomos, John & Wren, John (eds.), *Racism and Migration in Western Europe*. Oxford: Berg, pp.179-193.

- van Dijk, Teun, 2000. "New(s) racism: A discourse analytical approach", in Cottle, Simon (ed.), *Ethnic Minorities and the Media*. Buckingham: Open university press, pp. 33–49.
- Viscovi, Dino & Gustafsson, Malin, 2013. "Dirty work: Why journalists shun reader comments", in Olsson, Tobias (ed.), *Producing the Internet: Critical Perspectives of Social Media*. Göteborg: Nordicom, pp. 85–101.
- Öhman, Adam, 2011. *De inhemska andra: Representationer av samer i fyra svenska dagstidningar år 1970 och 2010*. Masteruppsats. Stockholm: Stockholms universitet: Institutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMK).
- Åberg, Anna, 2013. Chef DN.se. E-postintervju 2013-10-29.

SUMMARY

*Why should they get?
Everyday racism against Sami in user comments
on three Swedish news sites
(Varför ska dom få?
Vardagsrasism mot samer i läsarkommentarer
på tre svenska nyhetssajter)*

Due to increased racism many Swedish news sites have adopted new strategies to deal with offensive user comments, such as pre-moderation of comments and more strict moderation policies. Despite this many Sami still perceive that hostile comments about Sami continue to increase on news sites. In this article I discuss possible reasons to why racist comments slip by newspaper gatekeepers. Everyday racism, that is subtle forms of discrimination, often presented as neutral or common-sense facts or as collectively shared and therefore unchallenged racial stereotypes, is seen as one key factor. Others factors could be journalists' lack of knowledge about Sami history and culture, newsrooms lack of time and resources, journalistic routines and/or reader comments commercial potential.

Keywords: user comments, news, every day racism, sami, online journalism, Internet.

Eva J:son Lönn, PhD in Media and Communication Studies, Department of Culture and Media Studies, Umeå University, Umeå, Sweden.

Otryckta källor

Internet

- Sametinget, 2010. "Samiskt självbestämmande." <http://www.sametinget.se/1137> (hämtad 2013-08-13).
- Andén, Axel, 2011a. "Hårdare regler för kommentarer", i *Medievärlden.se*, 11 februari, <http://www.medievarlden.se/nyheter/2011/08/hardare-regler-for-kommentarer> (hämtad 2013-12-12).
- Intervjuer – informanter
- Henriksson, Ola, 2013. Utvecklingsredaktör SvD.se. E-postintervju 2013-10-29.
- Lindberg, Hans, 2013. Chefredaktör OP.se. Telefonintervju och transkription, 2013-03-19.
- Näslund, Ingvar, 2013. Chefredaktör VK.se. Telefonintervju och transkription, 2013-03-19.
- Rosengren, Jessica, 2013. Tillförordnade webbcchef NSD.se. Telefonintervju och transkription, 2013-04-08.